

NARŮSTÁNÍ ÚSILÍ V ÚTOČNÉ OPERACI

Použití zbraní hromadného ničení, zejména jaderných, v příští možné válce při současném kvalitativním rozvoji bojových možností konvenční výzbroje povede jak ke změnám ve způsobech vedení operací a boje, tak i ve stanovení cílů.

Ke splnění cílů operace budou uplatňovat válčící strany nejrozhodnější prostředky vedení války — tedy jaderné údery ke zničení vojsk v co nejkratší době. Rozhodující význam budou mít hromadné jaderné údery vedené raketovými prostředky a letectvem. To způsobí vznik četných pásem úplného zničení a radioaktivního zamoření. Tím budou limitovány podmínky k vedení rozsáhlých manévrových útočných akcí s využitím tankových a mechanizovaných svazků. Bude probíhat rychlá manévrová bojová činnost buď současně nebo postupně v jednotlivých prostorech a v různé hloubce útočného pásma. Útok bude veden zejména na hlavních směrech, rychlým tempem vysoce pohyblivými údernými uskupeními, která budou pronikat do značné hloubky sestavy nepřitele. Možno předpokládat i menší četnost organizování průlomu hluboce členěné obrany. Vojenské doktríny obou protistojících uskupení však nevylučují možnost zahájení bojových operací s použitím pouze konvenčních zbraní. Nasycenost prostředky jaderného napadení má ale za následek vznik situace, ve které způsoby jaderného napadení mají stálou převahu nad formami obrany proti nim. To předpokládá neustálou vysokou bojovou pohotovost vojsk zejména raketových svazků a útvarů, vojska PVO a letectva jak k odrazení napadení nepřitele, tak i k vedení vlastního úderu.

Soudobé operace pozemního vojska jsou charakterizovány hromadným používáním jaderných zbraní i ostatních prostředků hromadného ničení a rychlou manévrovou činností. Tato vojska budou na bojišti působit v rozptýlených sestavách na široké frontě a povedou údery dostatečně silnými uskupeními na zvolených směrech. Základní podmínkou dosažení úspěchu je rozhodné soustředění úsilí a úderů jaderných zbraní na směru hlavního úderu.

Vysokého tempa útoku dosahujeme:

- včasným a účinným použitím jaderných a všech druhů konvenčních zbraní a rychlým využitím výsledků úderů a paleb,
- vedením aktivního, nepřetržitého a hlubokého průzkumu,
- širokým používáním vzdušných výsadek,

- dovednou organizací boje k ovládnutí čar a postavení nepřítele a násilným přechodem vodních překážek z chodu,
- včasným stupňováním úsilí a udržováním stálé převahy,
- spěšným a dovedným manévrem silami a prostředky k rozvinutí dosaženého úspěchu,
- rozhodným ničením nepřátelských záloh a vytrvalým pronásledováním nepřítele,
- rychlým překonáváním nebo obcházením překážek, zamořených, rozrušených a zatopených prostorů i prostorů požárů,
- spolehlivou obranou vojsk před úderem ze vzduchu,
- včasnou organizací a uskutečňováním nepřetržitého a všestranného zabezpečení operace,
- rychlou obnovou bojeschopnosti svazků a útvarů zasažených jaderným úderem,
- udržováním nepřetržité a přesné součinnosti,
- pevným a nepřetržitým velením.

Způsoby zabezpečení vysokého tempa operace

Jedním z nejdůležitějších činitelů k dosažení vítězství nad nepřítelem je nepřetržitě narůstání úsilí vojsk. Má zabezpečit plynulý útok ve vysokém tempu a do velké hloubky, uchovat iniciativu v průběhu celé operace a úspěšně řešit všechny plánované i nově vyvstálé úkoly.

Při vedení operací s použitím **jaderných zbraní narůstání úsilí** dosahujeme především:

- hromadnými jadernými údery i údery chemických zbraní, letectva a ostatních prostředků ničení,
- zasazením motostřeleckých a tankových svazků druhého sledu do sražení,
- zasazením OMS,
- využitím záloh,
- manévrem a přeskupením vojsk z jiných směrů,
- širokým použitím vzdušných výsadek.

Při vedení operací **konvenčními zbraněmi** hlavním způsobem dosažení cílů operace je postupné ničení nepřátelských uskupení. Nejúčinnějšími způsoby narůstání úsilí budou zasazení druhých sledů a záloh do sražení, zasazení OMS, soustředování palby dělostřelectva, úderů letectva a raketových vojsk, široký manévr silami i prostředky a použití vzdušných výsadek.

Tato opatření k narůstání úsilí budou zpravidla uskutečňována současně.

Narůstání úsilí **použitím jaderných zbraní** je hlavní a nejrozhodnější způsob. Téměř okamžitě můžeme jím dosáhnout základních změn v situaci a výhodného poměru ve prospěch vojsk v útoku. K narůstání úsilí mohou především napomáhat ty jaderné údery, které budou ničit nově zjištěné prostředky jaderného napadení, přisunované zálohy a velká protiúderná uskupení nepřítele.

Tento způsob narůstání úsilí mohou zabezpečovat raketové vojsko a letectvo formou hromadných, skupinových i jednotlivých úderů. Nejvýraznějších výsledků je možné dosáhnout hromadným jaderným úderem ve spojení s chemickými a konvenčními zbraněmi a využitím jejich výsledků útočícími vojsky. Údery mohou být zaměřeny zejména na ničení přisunovaných silných záloh nepřítele, k odrazení protiúderu a k zasazení vlastních druhých sledů do sražení. Skupinové jaderné údery v průběhu operace můžeme použít na jaderné

prostředky nepřítel, jeho operační zálohy (v prostorech soustředění, při jejich přesunu a rozvinování) i na jiné důležité objekty. Jednotlivé jaderné úderů používáme k okamžitému ničení nově zjištěných prostředků jaderného napadení nepřítel i jiných důležitých objektů před útočícími svazky prvního sledu.

Z toho vyplývá, že podstata narůstání úsilí v operacích vedených s použitím jaderných zbraní nespočívá jednoznačně ve vytváření vysoké početní převahy nad nepřítelem, ale v dosažení a udržení takového výhodného poměru v silách a prostředcích, který umožní útočícím vojskům při plném využití jaderných úderů úspěšně splnit stanovené úkoly.

Soustředění hlavního úsilí na **rozhodujícím směru a v požadované době** k dosažení nezbytné převahy nad nepřítelem je jednou z dalších podmínek úspěšného vedení bojové činnosti, přičemž tato převaha musí zahrnovat jak kvantitativní, tak i kvalitativní ukazatele. Dosažení takové převahy v současné operaci závisí zejména na soustředění úderů raketových zbraní s jadernou náplní, letectva, paléb dělostřelectva, na vytváření vysoce pohyblivých uskupení vojsk v hloubce a jejich **včasném zasazení** k vedení úderů z chodu, narůstání úsilí v průběhu operace širokým manévrem sil a prostředků.

Hlavním způsobem zničení uskupení nepřítel při rozvíjení útoku bude vedení rozhodných úderů na vybraných směrech na nejslabší místa nepřítel s rozsáhlým použitím obchvatu a obejití a zničením dílčích uskupení nepřítel po částech.

V operacích vedených pouze konvenčními zbraněmi je zapotřebí mnohem většího hromadění sil a prostředků na směrech úderů, vytváření vysokých hustot dělostřelectva, tanků, motostřeleckých útvarů a letectva. Je nutné, aby tato mohutná uskupení sil a prostředků zabezpečila účinné palebné ničení nepřítel, narůstání úsilí při rozvíjení útoku, podmínky k odražení protiztečí (protiúderů) a vedení útoku ve vysokém tempu do celé hloubky operace. To vyžaduje na vybraných směrech dosáhnout průměrně 2–3 (i více) násobnou převahu nad nepřítelem zejména v motostřeleckých jednotkách, tancích a dělostřelectvu. K tomu je zapotřebí počítat s posílením prvního sledu armády na úkor druhého sledu a záloh.

Narůstání úsilí na směru hlavního úderu armády v průběhu rozvíjení operace dosahujeme rovněž i přeskupením sil z jiných směrů. Zasazením sil z hloubky do sražení prakticky vrcholí narůstání úsilí zahájené jadernými úderů. Rychlé využití výsledků těchto úderů čerstvými silami výrazně mění situaci a vytváří podmínky k úspěšnému rozvíjení útoku.

Druhý sled nebo vševojskovou zálohu armády zpravidla zasazujeme do sražení k dokončení splnění bližšího úkolu armády, nebo ke splnění dalšího úkolu s cílem zničit zálohy nepřítel, rozvíjet operaci do hloubky, nebo rozbít jeho protiúderné uskupení.

Do sražení jsou zasazovány na směru, který zabezpečuje rozhodné rozvíjení útoku do hloubky, vyjítí do boku a týlu hlavního uskupení nepřítel a k dokončení jeho zničení. K dosažení vysokého tempa útoku využívají mezery a trhliny v bojových sestavách nepřítel a slabě bráněné směry.

Důležitou úlohu při zasazování druhého sledu do sražení má **umlčení nepřítel** úderů raketového vojska, letectva a palbami dělostřelectva a vedení průzkumu. Rovněž otázky ženijního zabezpečení, ochrany proti zbraním hromadného ničení, elektronického umlčování nepřítel, spolehlivé obrany před vzduš-

ným nepřítelem a pevné velení vojskům je nutné řešit v celém komplexu ve prospěch zasazovaných sil.

Vytváření potřebné převahy zejména při útoku s použitím konvenčních zbraní vyžaduje značné soustředění sil a prostředků na směrech úderů a podstatné „zhuštění“ vojsk armády, což může být využito nepřítelem k vedení úderů průzkumnými a palebnými systémy, zejména CSWS Assault Breaker a SOTAS (ARGUS) s cílem oslabit nebo znemožnit zasazení svazků druhého sledu armády. Kromě toho může být cílem úderů těchto prostředků uskupení dělostřelectva, které zabezpečuje zasazení druhého sledu.

Ke snížení nebezpečí těchto úderů je zapotřebí spolehlivě bránit vojska před údery ze vzduchu, zabezpečit vyhledávání a ničení prvků průzkumných a palebných systémů, využívat ochranných vlastností terénu, úkrytů i dalších ženiných opatření a dovedně vojska maskovat. Svazky určené k zasazení soustřeďovat v co nejkratší době a po zasazení je rozptylovat rychlým pronikáním do hloubky a rozšířením úspěchu do stran. Svazky a útvary druhého sledu a záloh rozmísťovat do doby zasazení rozptýleně a palebná postavení dělostřelectva zaujímat bezprostředně před zahájením palby.

Použití jaderných zbraní a úderné možnosti frontového i vojskového letectva staví do popředí otázku plného využití těchto úderů pozemními vojsky. Při předpokládaném středním tempu útoku 40–50 km za den je možné využít úderů raketového vojska na maximální dostřel v průběhu jednoho až několika dní. Tedy za dobu, která umožňuje nepříteli buď obnovit bojeschopnost u napadených vojsk, nebo uskutečnit manévry bojeschopnými silami z jiných směrů. Snaha o plné využití úderů nutí použít jaderné zbraně v maximální blízkosti vojsk. Jednou z možností jak tohoto cíle dosáhnout je vytváření samostatných prvků v operační sestavě armády, jako jsou vzdušné výsadky a operační manévrovací skupiny.

Použitím **vzdušných výsadků** můžeme rychle přenést bojovou činnost do týlu nepřítele, využít úderů raketového vojska a letectva jadernými i konvenčními náplněmi a tím vytvořit podmínky k rozhodnému rozvíjení útoku tankových a motostřeleckých vojsk. Vzdušné výsadky budou používány v součinnosti s útočícími prvními sledy armády, operační manévrovací skupinou a předsunutými odřady k dosažení vysokých temp útoku, překonávání vodních překážek, ovládnutí důležitých komunikačních uzlů a letišť, ničení prostředků jaderného napadení, míst velení a navedení letectva, dokončení zničení skupin nepřítele po jaderných úderech, narušení činnosti týlu, ničení hlavních prvků průzkumných a palebných systémů apod.

V útočném pásmu armády může být použito i několik taktických vzdušných výsadků současně, nebo postupně. Použití vychází z rozhodnutí velitele armády a je závislé na možnostech vrtulníkového útvaru. Do sestavy každého výsadku vylučujeme zpravidla jeden i více zesílených motostřeleckých praporů ze sestavy divizí prvního nebo druhého sledu armády. U armády předpokládáme vysazování výsadků z vrtulníků. Hloubka vysazení taktických vzdušných výsadků bude různá. Vzhledem k možnosti vedení samostatné bojové činnosti by neměla být hloubka vysazení větší než hloubka denního úkolu divize.

Jako taktický i operačně taktický výsadek mohou být použity úderné výsadkové útvary a svazky. Tyto budou ničit prostředky jaderného napadení, místa velení a jiné důležité nepřátelské objekty. Dalšími úkoly může být ovládnutí letišť, důležitých čar, komunikačních uzlů, mostových přepravišť, hor-

ských přechodů a zabránění přísunu nepřátelských záloh. Kromě toho mohou být použity k ničení nepřátelských vzdušných výsadků a uskupení, které pronikly do naší sestavy, a k ochraně samostatných směrů a prostorů, mezer i odkrytých boků vlastních vojsk. V neposlední řadě budou přehrazovat mezery v bojové sestavě, vzniklé po nepřátelských jaderných a palebných úderech, zmocňovat se úseku pro násilný přechod vodních překážek a prostorů jaderných minových zátarasů. V některých případech v pásmu armády, která útočí na směr hlavního úderu frontu, může být jeho silami nebo i hlavního velení vysazen operačně taktický, či operační výsadek, který bude tvořen z útvarů vzdušné výsadkové divize.

Nové možnosti narůstání úsilí armády mají **operační manévrovací skupiny**. Tyto jsou schopny, ničením důležitých objektů a vedením nepřepadové bojové činnosti v hloubce sestavy nepřítele, vážně narušit odolnost jeho uskupení a použití prostředků proti našim vojskům. OMS mohou plnit tyto úkoly:

- ničit nepřátelské prostředky jaderného a chemického napadení, zmocňovat se letišť, zásobovacích základen a dalších důležitých objektů,
- zabraňovat manévru nepřátelských záloh a ničit je,
- pronikat k cestám odchodu hlavního nepřátelského uskupení a zasazovat údery do jeho boků a týlu,
- narušovat velení vojskům a práci týlu,
- zmocňovat se důležitých prostorů a čar v týlu nepřítele,
- ničit prvky průzkumných a palebných systémů, vrtulníkové jednotky i vzdušné výsadky nepřítele.

Uvedené úkoly bude OMS plnit postupně v závislosti na jejich důležitosti a v souladu s možnostmi, které budou dány jejím složením.

Spojení bojové činnosti operační manévrovací skupiny se širokým používáním vzdušných výsadků při neustálém narůstání úsilí v průběhu útočné operace armády umožňuje veliteli dodržovat zásadu překvapení, to znamená předjet nepřítele v ovládnutí důležitých prostorů, mařit jeho zámysl, snížit bojovou schopnost a odolnost, dezorganizovat velení a tím vytvořit podmínky ke zničení i silnějšího nepřítele v krátké době. Může rovněž kvalitněji řešit i tak složitý úkol, jako je násilné překonávání vodních překážek z chodu.

Manévr silami a prostředky napomáhá získat a udržet iniciativu, zmařit zámysl nepřítele a úspěšně vést bojovou činnost i za změněné situace, co nejúplněji využívat výsledků jaderných úderů, včas soustředit úsilí a vytvořit v rozhodujícím období výhodný poměr sil na rozhodujících směrech. Jeho cílem je rychle zničit prostředky jaderného a chemického napadení a důležitá uskupení nepřítele, přenést úsilí vojsk na jiný směr, vytvořit potřebná uskupení vojsk k rozvíjení útoku nebo zaměnit útvary a svazky, které ztratily bojovou schopnost.

K manévru v průběhu operace může být použito úderů raketového vojska a dělostřelectva s jadernou i konvenční náplní, úderů vojskového letectva a činnosti svazků a útvarů pozemního vojska. **Rozhodující význam pro vedení operace v rychlém tempu má manévr jadernými prostředky.** Raketový svazek armády může vést údery na nepřítele do celé hloubky operační sestavy skupiny armád a tak zásadně měnit situaci v různých prostorech a na jednotlivých směrech. Efektivním prostředkem realizace manévru je vojskové letectvo, které má vysokou rychlost, účinnou výzbroj a může být v krátké době použito v boji. Velitel armády má možnost v rámci uskutečňování manévru využít i přiděleného úsilí frontového letectva, případně úderů raketového vojska

frontu a bojové činnosti dálkového letectva, pokud budou úderý těchto vojsk vedeny do útočného pásma armády. Manévr jadernými úderými i úderými konvenčními zbraněmi spočívá v jejich současném nebo postupném soustředování na nejdůležitější nepřátelská uskupení a objekty nebo v jejich rozdělení k současnému (postupnému) ničení několika uskupení, jakož i ve stanovení nových cílů.

Značný význam pro narůstání úsilí v operaci má **manévr svazky a útvarů** armády. Vzhledem k velké manévrovací schopnosti tankových divizí (divizí na BVP) a jejich mohutné úderné síle je možné uskutečněním manévru rychle přenést úsilí z jednoho směru na druhý, obklíčit nepřítele, vést úderý do boků a týlu, případně jej obcházet.

Potřeba přenést úsilí ze směru hlavního úderu na druhý směr může v útočné operaci nastat zejména v důsledku použití jaderných zbraní nebo manévru silami a prostředky nepřítele. Přenesení hlavního úderu bude probíhat zpravidla v omezeném čase, při úhroze vedení dalších jaderných úderů a za současného řízení činnosti vojsk na původním směru. K přenesení hlavního úderu na nový směr vytváří velitel armády zpravidla nové uskupení nebo může zesílit vojska na jiném směru zasazením druhého sledu nebo vševojskové zálohy. Toto uskupení je vytvářeno přesunutím svazků z jiných směrů, začleněním dalších svazků převzatých od frontu a přeskupením svazků (útvárů) raketového vojska, dělostřelectva, PVO, speciálních vojsk a týlu armády.

Přenesení hlavního úderu na nový směr můžeme uskutečňovat vedením hromadného jaderného úderu na tomto směru a úderem nově vytvořeného uskupení armády se současným rozvíjením útoku (částí sil) na druhém směru. V jiném případě může být úder přenesen s využitím jaderných zbraní a rozvíjením útoku na novém směru svazky prvního sledu, které na něm původně vedly bojovou činnost, s následujícím zasazením dalších sil a prostředků.

Je nutné, aby manévr svazků a útvarů byl jednoduchý, rychlý, skrytý a překvapivý. Rychlosti manévru dosahujeme především zrychlenými přesuny, překonáváním terénních (zejména vodních) překážek z chodu a využitím přepravy vojsk a materiálu vzduchem. Základem manévru musí být včasné a plné využití účinků jaderného a palebného ničení nepřítele.

Aktuálnost problematiky narůstání úsilí vystupuje do popředí zejména v současné době, kdy jedním z podstatných závěrů, které vyplývají z „operační strategické koncepce“ je ničení druhých sledů vojsk Varšavské smlouvy jak v operačním, tak i strategickém měřítku. Hlavní úsilí se předpokládá v hloubce 50–150 km, tedy ještě před jejich zasazením. Tímto způsobem spolu s používáním vysoce přesných zbraní, průzkumných a palebných systémů, širokým použitím vzdušných výsadků a aeromobilních vojsk, průzkumných diverzních odřadů, prostředků REB a minování na dálku předpokládá velení NATO oslabit údernou sílu našich vojsk, zabránit možnosti narůstání úsilí v průběhu útočné operace a vytvořit tak podmínky k co nejrychlejšímu přenesení bojové činnosti na území států Varšavské smlouvy.